

NIEUWSBRIEF

Secretariaat:
Verzetsstraat 76
2912 CV Nieuwerkerk a.d. IJssel
Tel. 0180-314870
e-mail adri.den.boer@geo-info.nl
Rekening NL89 RABO 0345 2942 03
Girorekening 0272263- ANBI
Oudheidkamer: 's-Gravenweg 6a
(tel. 0180-312228)
Museumnummer 1215
Internet-adres:
www.hvnweb.nl

HISTORISCHE VERENIGING

NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL

No 86 - OKTOBER 2021

Open middagen Oudheidkamer (14-17 uur):
6/11 en 4/12 (mogelijkheid om stickers Plusboek te ruilen!)

Overhandiging van het Plusboek door dhr Wensveen, eerst aan de burgemeester, daarna aan de HVN-bestuursleden (foto: Mieke den Boer)

VOORWOORD

NOGMAALS: DE KAPOENEN VOOR DE GRAVIN

In de vorige *Molenwiek* had ik wat geschreven over de voorganger van *Windlust*. Ik merkte toen op dat twee vette kapoenen die in ruil voor het windrecht jaarlijks aan gravin Marguerite van der Marck gegeven moesten worden, bepaald een koopje waren. Immers, uit andere bronnen blijkt dat de opbrengsten van windrecht voor veel feodale dames en heren een vetpotje was. Zo moest voor de molen in Monster, die ook onder hetzelfde leen viel, rond de 60, 70 gulden per jaar worden opgebracht. Daarvoor kon je in die tijd wel duizend kapoenen kopen. Een vriendendienstje? Dat kan best, want soms verkozen de heren (en dames) windrecht om níet te schenken aan bijvoorbeeld kloosters of als wederdienst. Waarom Jacob Corneliszoon Groen dit koopje ten deel viel, heb ik helaas niet kunnen achterhalen.

Wie nu het romantische idee had dat de Gravin vanuit Naaldwijk met een bootje (Naaldwijk lag destijds aan de Maas) de rivier af kwam zakken om weer met haar kapoenen huiswaarts te varen, moet ik teleurstellen. Gravin Van der Marck van Arenberg enzovoorts, enzovoorts, was een van de rijkste en machtigste vrouwen van de lage landen. Ze was onder meer hofdame van Keizer Maximiliaan en getrouwd geweest met Jean de Ligne Arenberg (hij sneuvelde bij Heiligerlee en was mede aanvoerder van de Spaanse troepen). Uit dien hoofde bezat de gravin diverse heerlijkheden, graafschappen, steden en buitenplaatsen. Meestal woonde ze in Brussel; ze kwam zelden in Naaldwijk, en als ze er was huisde ze op paleis Honselersdijk. Dat had tuinen groter dan die van Versailles.

Het jaar dat het windrecht werd verleend viel verder midden in de 80-jarige oorlog. De gravin voelde zich al een aantal jaren als Katholiek niet meer welkom in het Westland en liet haar kastelein (slotvoogd) haar bezit verder beheren. Kort na 1586 werden haar bezittingen in Holland geconfisqueerd door de Oranjes, hoewel deze tijdens het 12-jarig bestand in 1609 weer aan haar zoon werden teruggegeven. Deze verkocht ze vrijwel direct weer door aan Frederik Hendrik van Oranje. Deze zat ook altijd om geld verlegen, en de heerlijkheden Capelle en Nieuwerkerk werden verkocht aan de rijke Rotterdams koopman Van der Veeken. Marguerite bleef streng-Katholiek, maar wist wel te voorkomen dat de kerk van Naaldwijk last kreeg van de beeldenstorm. De laatste jaren van haar leven sleet ze in Zevenbergen, dat nog onder de Spaanse Nederlanden viel. De tijdelijk geconfisqueerde gebieden betroffen maar een fractie van haar bezit. En dus mag gesteld worden, dat ze niet om een kapoentje meer of minder verlegen zat. Waar de kapoenen dan ook bleven blijft een raadsel.

(Brord van Westing namens de stichting Molen Kortenoord)

BESTUURSZAKEN

'PLUSBOEK' OVER OUD-NIEUWERKERK

Evenals elders in de regio gaf de Dorrestein-Pluswinkel (heel vroeger 'Van Driel', waarvan de komst op Dorp in het boek nog wordt gememoreerd!) iets weg. (Plus Wensveen is ook één van de 24 adverteerders in het Oud Kanaaltje!) Bij het bewuste boek, getiteld: **'Nieuwerkerk aan den IJssel Van boerendorp tot forensenplaats'** gaat het om een 'spaaractie' met plakplaatjes, m.m.v. in ons geval HVN-ers. De hoofdstukindeling lijkt op het Toen-boekje *'Nieuwerkerk aan den IJssel, een beeld van een plaats'* uit 1995 van de Europese bibliotheek te Zaltbommel door Adri den Boer (maar bevat méér dan 76 plaatjes, nu 216 stickers en 57 sfeerfoto's in 16 hoofdstukken!). Kor van der Glas deed nu ook het meeste werk. De drukker is Retrospect te Dieverbrug. (Voor de Plus in Moerkapelle, ook voor Zevenhuizen(!), deed vrijwilliger Jaap van der Spek het werk.)

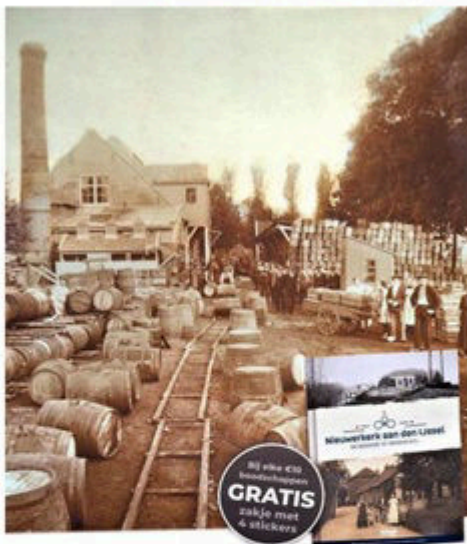
Het eerste hoofdstuk heet *'Nieuwerkerk stond tot 2010 op eigen benen'*. Verder komen aan de orde: windwatermolens en poldergemalen, oude dorpsbeelden, nieuwere wijken, coöperaties en steenplaatsen, maar ook bedrijven, sport en recreatie, de 2^e wereldoorlog, verenigingen, kerken, scholen, openbaar vervoer, beschermde monumenten en gezondheidszorg.

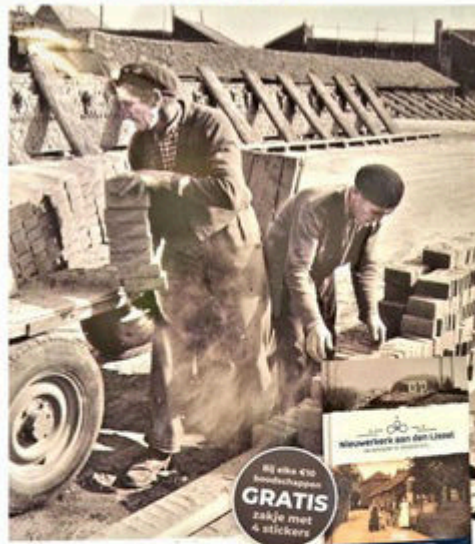
De burgemeester ontving op woensdag 8 september 2021 het eerste exemplaar, buiten vóór de Pluswinkel! Een verrassing was het, dat de HVN-bestuursleden óók een boek aangeboden kregen, met als extra een chèque van €1000 voor de vereniging, vanwege de verleende medewerking aan het boek. Dank hiervoor!

Vier bestuursleden bij de grote aankondigingsposter

PLUS Wensveen **Spaar mee voor een uniek historisch album!**

PLUS Wensveen **Spaar mee voor een uniek historisch album!**

Kleinere aankondigingsposters in de winkel

ERFGOEDVISIE 2021-2026

Deze kreeg helaas nog geen financiële gevolgen.

OPEN MONUMENTENDAG...

De week vóór Open Monumentendag werd gestart met een multi-mediascherm bij de steenovenhoek. Op Open Monumentendag reed een 's-Gravenwegbus ook langs onze oudheidkamer, en er waren wel drie multimediaschermen in de hoekjes.

ALGEMENE LEDENVERGADERING... DIGITAAL GEHOUDEN

De jaarstukken staan nog op internet onder ANBI. De kascontrolecommissie 2021 bestaat uit Rob Stolk en Hans Visser.

WISSELEXPOSITIES

BIBLIOTHEEKEXPO NA 'NIEUWERKERK OP DE KAART' UIT 'GROOT ROTTERDAM'...

...bestaat uit een aantal pagina's uit het vooroorlogse tijdschrift 'GROOT ROTTERDAM'. Boeiend! Ga ook dat zien!

IN OUDHEIDKAMER VANAF OKTOBER:

SELECTIE UIT HVN-SCHOOLPLATENCOLLECTIE (300 ex.!)

OUDHEIDKAMERCOLLECTIE

DOCUMENTATIE BIJ GEËXPOSEERDE GROENE KRUISOBJECTEN...

...staat er in het jubileumboekje uit 1977 van die Nieuwerkerkse afdeling, ook een portret van zuster De Kovel. Doorgevenswaard is ook wat minder zakelijks uit het boek van zr. Neelie van der Veen, 'Ga maar eens naar 'De Wijk'. Ervaringen van een Goudse diacones' uit 1993. Over de jaren 50: 'In Nieuwerkerk werkt Adrie [de Kovel] als wijkverpleegster. In de jaren dat ze elkaar kennen, is het gezin De Kovel veel voor Neelie gaan betekenen. Eerst in Bergambacht en nu in Nieuwerkerk. Adrie haar ouders hebben de zaak [bakkerij] aan hun zoon overgedaan en zijn meegegaan naar Nieuwerkerk. Ook zij wonen in het Groene Kruisgebouw, dat ze tevens beheren. Meestal gaat Neelie er vrijdagsavonds naar toe. 's Morgens slaapt ze lekker uit, totdat Adrie haar moeder binnenkomt en haar verwent met thee en beschuit en een bordje smeuge havermout. Neelie geniet. Ze noemt de ouders van Adrie nu Moes en Pa. Pa lacht er maar een beetje om. Hij lacht trouwens toch veel om Neelie, omdat ze altijd plannen maakt. Met Moes heeft ze dikwijls gesprekken over het geloof. Sommige termen die Moes gebruikt, kent Neelie niet. Zij heeft van huis uit een andere achtergrond. Maar omdat Moes het zo eerlijk meent, luistert ze graag.' (...)

Adrie de Kovel was van 1965 tot haar pensioen in 1983 directrice van het bejaardentehuis Chrysanthemum (na de nieuwbouw De Meander geheten). Haar naam-bordje 'Zr. A. de Kovel' bleef tekenend. De Oudheidkamer toont het net zo goed als het spaarpotmodel van het Groene Kruisgebouw aan de Kerklaan (nu een woonhuis!).

Naambordje en model Groene Kruisgebouw Kerklaan (collectie HVN)

Het jubileumboek '25 jaar Het Kanaal 25 jaar Nieuwerkerk' uit 2004 citeert uit een krant van mei 1983 zuster De Kovel bij haar afscheid: 'De voorzitter van de stichting Bejaardenzorg was burgemeester Vogelaar. Hij kwam iedere dag langs om een bordje soep en een praatje te maken met de mensen van het tehuis.'

Eerste steen voor Chrysanthemumsteen (coll. HVN)

[HTTPS://NL.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/LIJST_VAN_BEELDEN_IN_ZUID-PLAS...](https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_beelden_in_Zuid-Plas...)

...geeft ook een oudheidkamerobject: '1973 De Hoeksteen Ineke van Dijk Oorspronkelijke locatie is schoolgebouw Lelystraat (inmiddels verwijderd) nu in Oudheidkamer 's-Gravenweg.'

ONTVANGEN

- Rob Stolk gaf een 'silverbon' van f1 uit 1938. Dank!
- Paul van Drenth gaf van de gemeente ontvangen fruitschalen door en een pet 'Nieuwerkerk Schoon'.
- De familie De Hollander van RiMA Marlijn aan weleer de Burg. Jasstraat gaf een Nieuwerkerkse bevrijdingsvlag van 5 mei 1946 door, ook dank en uniek!

NIEUW LID

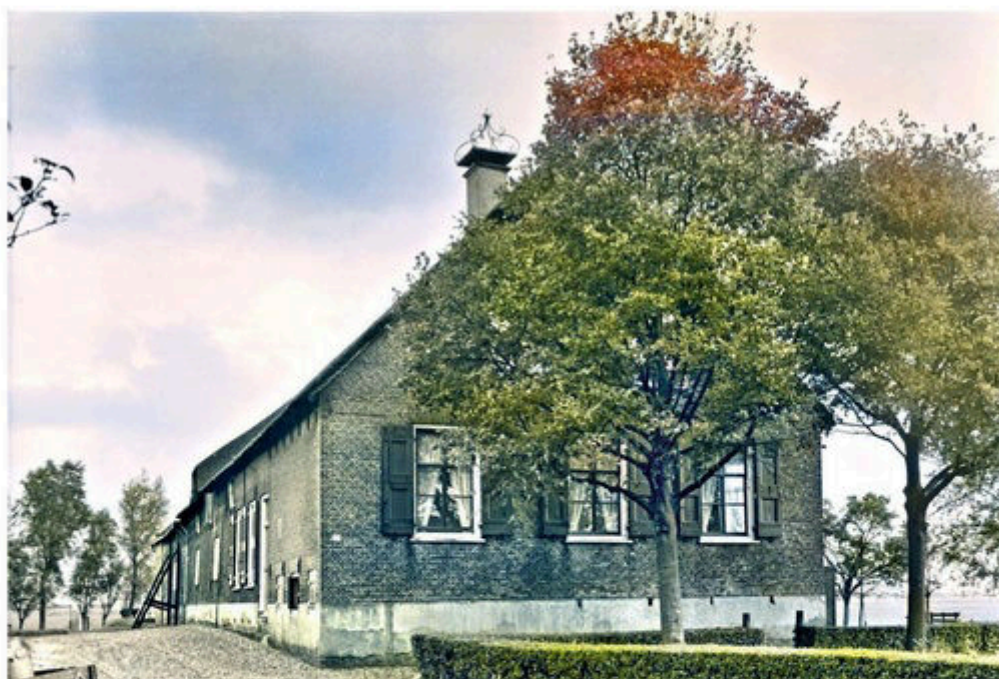
A. Müller, Vikingrade 22, 2912 PM
(N.B. Schonk materiaal van Omroep Zuidplas.)

Werf ook een lid!

MONUMENTEN ETCETERA

HET RIJKSMONUMENT GEERTRUIDA-HOEVE (1^e Tochtweg 25)...

...verkommert verder, terwijl B&W nog niet 'handhaven', maar wel 'passief meewerken' aan ruimtelijk inpassen van plannen van een potentieel nieuwe eigenaar/ontwikkelaar. De provincie zet zich nu ook positief in, zo bleek uit Hart van Holland. Heel fijn!

Geertruida-hoeve met gedenksteen uit 1849 van Hendrik Cornelder, 1^e Tochtweg 25 (nu rijksmonument in verval), 1968, foto RCE, in 2020 ingekleurd door Brord van Westing. Achteraan prijkt tegen de stal nog een typische slachtladder (In 1997 werd thuisslachten verboden.)

EEN GRAFMONUMENTENLIJST NAAR DE VERORDENING UIT 2012...

...kreeg geen prioriteit, terwijl de historische verenigingen als dienstverlening al aanzetten daarvoor gaven. De HVN en OZM zonden in 2018 vergeefs een herinneringsbrief naar het raadhuis. Het *Verleden Tijdschrift* 145 van OZM vond de tien jaar wachten ook te gek!

MONUMENTENSCHILDJES MANKEREN NOG IN NIEUWERKERK...

... en Moordrecht, terwijl die van Zevenhuizen-Moerkapelle daar nog prijken.

ERFGOEDNOTA EN TRANSITIE VAN DE MONUMENTENCOMMISSIE...

...naar een Erfgoedcommissie volgen later, terwijl zittingstermijnen van de commissieleden formeel al jaren zijn overschreden. Kort daarna volgt weer een reorganisatie naar een Kwaliteitscommissie van de Omgevingswet 2022.

AANPASSEN INLEIDING VAN MONUMENTENLIJST OP INTERNET...

...kan sinds de vaststelling van de gemeentelijke lijst door B&W eind 2015. Er blijft onenigheid over of ambtenaren van Zuidplas dan wel van de Omgevingsdienst Midden-Holland dat moeten doen....

NIET-MONUMENTALE PAARDENSCHUUR OP HITLAND (aan de laan)

Johan Vuik: *'Dit is de zogenaamde Paardenshuur. Waar met de winter de paarden stonden. Met er achter 4 woningen.'* Het voorste huisje staat nu nog naast het café! (foto van 1955-1960). Dank aan steenovenstichting!

Paardenshuur met waslijn op Klein-Hitland (ook uit 'Plusboek')

1^E STEEN PACTON (VAN V.D. PLOEG) GEVONDEN OP KORTENOORD

De huidige verblijfplaats is aan de HVN onbekend en de steen ware welkom in de Oudheidkamer! Daar is al meer van Van der Ploeg. Daaronder vandaan kwam nog de...

...SCHOORSTEENVOET VAN GLASHUT 'DE STRUISCHVOGEL'

Kees Boudewijn van Kortenoord nam als buurman op 1 december al een archeologische foto van een ijsselstenen schoorsteenvoet van de enorme vroegere buitendijkse glashut. Zoiets wordt in Zuidplas niet bewaard en de vorst deed er ook geen goed aan.... Dat niet-bewaren is anders dan op andere mega-bouwlocaties in den lande....

(Lees voor wél bewaren bijvoorbeeld bij foto's op www.leidscherijn.nl: 'Deze oude schoorstenen herinneren nog aan de rijke tuindersgeschiedenis uit de 20e eeuw in Vleuten. Zij waren onderdeel van de verwarmingen voor de vele kassen met bloemen en tuinbouw die hier stonden.')

Schoorsteenvoet van glashut 'De Struischvogel' in december... en na de vorst van februari (ook al in de vorige Nieuwsbrief!). Daar tussenin deed HVN-voorzitter Brord van Westing aan de architect van daar de suggestie van een plaatsje in een plantsoen! Nog tevergeefs... (ook in Plusboek)

H.H.VEEHOUDERS'

'Na het volgen van een cursus van H. ROLLOOS, verloskundige te Nieuwerkerk a/d IJssel, stelt ondergetekende zich beleeft beschikbaar tot verloskundige hulp bij groot en klein vee.
LEONARDUS SMINK Bz., Ouderkerk a/d IJssel.'

(Schoonhovensche Courant, 6 juni 1924)

'HET KRUIS WEERT DUIVEL VAN MELK EN ZUIVEL'

In de PCOB-Nieuwsbrief van juli-augustus 2021 interviewde KBO-secretaris George Henkes Rien en Lida van Dijk. Hun 'afweerkruis' van 2^e Tochtweg 14 bleef zoals bekend bewaard achter de Oudheidkamer. In Schipluiden kende men het gezegde 'Het kruis weert duivel van melk en zuivel.' Afweerkruisen werden opgenomen in gevels boven de kelders waarin zuivel werd bewaard!

25 JAAR GELEDEN...

..schreef Lodewijk van Nieuwerkerk (R. Kwast) in september 1995 in Het Kanaal: *'We hebben wegwijzers naar van alles en nog wat, van LON tot Reigerhof, maakt niet uit, wie weet straks nog naar de hangplekken. Er ontbreekt alleen nog een bordje naar de Oudheidkamer'*, corrigeerde hij zichzelf. *'Maar als ik weer thuis ben ga ik daar wat aan doen.'* De tekst kwam ook in het in 2002 uitgegeven boekje van Lodewijk! Het wegwijzerbordje kwam er nog steeds niet....

Een ander fragment van Lodewijk, van oktober 1984, is nog: *'En wat zal het niet heerlijk worden als het Hitlandbos gereed is! Als ik alle in de plaatselijke pers gepubliceerde verslagen daarover naast elkaar leg, krijg ik een beeld van een landschapspark ter grootte van de Hooge Veluwe. Ik ben zeer benieuwd. Als het zover is, behoeft geen inwoner van dit goede dorp meer op vakantie te gaan.'*

PUBLICATIES

* In de rubriek OUD+heden in Hart van Holland verschenen onderstaande Nieuwerkerkse publicaties (voor leden met NEE-stickers of die elders wonen: sinds 2017 zijn de Zuidplasedities en dus ook de rubrieken nog te raadplegen: <http://bit.do/frioe>).

- **1965: Nieuwerkerkse straatnaam voor Rotterdammer** veilingvoorzitter Albert van 't Hart (24-3)
- **Stoomzuivelfabriek werd bonenzouterij** (14-4)
- **Nieuwerkerk op de kaart** met andere centrumkaarten dan in de gelijknamige HVN-wissexpositie in de *Batavier* komen (21/4)
- **Vingerstadsplan wilde metro in Hitland** (...)
- **Beijerinck had het anders gewild...** (19/5) in 2020 al in HVC-Nieuwsbrief
- **Zuidplassen op de kaart** (2/6) over Eendragtspolder...
- **Vingerstadsplan metro** (14/7) door Hitland vast verder dan 'De Terp'...

*In de (aan Baas Immedia bij abonnement betaalde) tweede en derde serie van het Oud-Kanaaltje - niet op internet - verschenen van Adri den Boer als pr voor met name de Oudheidkamer:

- **'Waar was Nieuwerkerks eerste pomp?' (over Dijksman, sept. 2020)**
- **'Bankkantoren verdwenen, keramiek blijft' (okt. 2020)**
- **'Oudheidkamer koestert Raadhuisspul' (nov. 2020)**
- **'Vernielde Batavierletters wel in Oudheidkamer' (dec. 2020)**
- **'Door corona geen dienstpetten op' (jan. 2021)**
(In 2012 mocht je zo'n dienstpet gewoon nog op je hoofd gezet krijgen!)

- **'Adri den Boer vertelt' over pa Snoei als motorordonnans 1953 (febr. '21)**
- **'Komkommerkerk verrijkte Oudheidkamer' (maart 2021)**
- **'Nieuwerkerkse vaandels' (april 2021)**
- **'Rotterdams verzet moordde in Nieuwerkerk' in nr WOII (mei 2021)**
- **'Kerkelijke curiosa in Oudheidkamer' (juni 2021)**

Herhaaldelijk stond deze tip er ook in: 'Leuk voor de lezers van het Oud Kanaaltje die van oude verhalen houden om de onderstaande site op de computer 'Oral history' te bezoeken van de Oudheidkamer in Nieuwerkerk. Hierop staan 25 interviews met foto's van oud-Nieuwerkerkers; er volgen er meer! Een van de interviewers is Elly van Gelderen. [...] Deze interviews hebben destijds in 'Hart van Holland' gestaan. (www.hvnweb.nl/oral)

Over evt. voortzetting in november is een lezersraadpleging gedaan.

'DE MALLOOT VAN TER GOUW'

'Boerenmalloot was de dag waarop knechts en meiden hun dienst aanvaardden of verlieten en hun jaarloon ontvingen. Het was altijd een marktday, het boerenpersoneel trok naar de stad en 'zette daar de blommechiez buite'. Voor de Goudse middenstand was het ook feest of kermis. Je had 'protestantse malloot, de eerste donderdag na 'kérsemes', en 'roomse malloot', de eerste donderdag na 'Sinte Ketrein' (25 november). Het was traditie dat koeien die op malloot nog in de wei liepen door de knechts en meiden werden gemolken. Die mochten de melk dan houden (en bijvoorbeeld aan hun werkgever verkopen).'

Jan-Philippe van der Zwaluw, Goudse sporen in het werk van Herman de Man; in: Tidinge van die Goude 2021-2, p. 59)

PENNINGEN UIT DE REGIO

'Gouda heeft geen vuurtoren nodig gehad of zorg gedragen voor de bebakening. Toch worden er rond Gouda, in het gebied Zevenhuizen-Gouda-Moordrecht-Nieuwerkerk aan den IJssel, loden penningen gevonden die zeer waarschijnlijk met de scheepvaart te maken hebben gehad in de vorm van brug-, tol- of sluisgeld.'

Alex Kussendrager, Loden penningen rond Gouda, in: Tidinge van die Goude 2021-2, p. 69)

HISTORALIA

PRIESTERGRAF HERPLAATST BIJ RK-KERK?

Naast de beide rk-grafstenen bij de Oudheidkamer (zie de vorige Nieuwsbrief) zal mede op advies van de HVN-secretaris het Priestergraf hopelijk worden herplaatst aan de Kerklaan.

(Priestergraf van Petrus Adrianus le Jeune, geboren te Gouda 1848, stichter der kerk te Nieuwerkerk, overleden in 1921; het latijnse kruis bovenaan kent het christusmonogram. Het monogram IHS is de afkorting voor de Latijnse woorden 'In Hoc Signo (vinces)=in dit teken (zult gij overwinnen)' Oorspronkelijk is dit de weergave van de eerste drie letters van 'Jezus' in Griekse hoofdletters: ΙΗΣ (jota, èta, sigma) De volledige Griekse naam is 'Ιησοῦς (Ièsous). Van dit ΙΗΣ zijn de Latijnse letters IHS afgeleid. De Griekse hoofletter èta (H) zag men als H.

NOG EEN PERSONEELSADVERTENTIE

In Nieuwsbrief 70 van oktober 2015 zijn al overeenkomstige personeelsadvertenties geplaatst van M. Molenaar van *Nooit gedacht*. Deze van G. Slob is in dezelfde stijl.

De Gorcummer 1-5-1933

Terstond gevraagd:
Een aankomende
Boerenknecht
goed kunnende melken, P.O.
Adres: G SLOB, Ver Hitland C 36,
Nieuwerkerk a.d. IJssel.

OUDERKERK ÈN NIEUWERKERK OOK IN RIJKSMUSEUM

In 2017 verscheen in de rubriek OUD+heden in *Hart van Holland* een aflevering 'Nieuwerkerk in Rijksmuseum'. Dat werd met plaatjes gesignaleerd in HVN-Nieuwsbrief 77 (jan. 2018, p. 15). Het ging om tekeningen van Johannes Tavenraat (Rotterdam 1809-1881). Hij was rijk, tekende en schilderde uit liefhebberij. Een schetsboek van hem op www.rijksmuseum.nl geeft op blad 25 nog een mooie tekening. De annotatie, handgeschreven, is: 'Ijssel bij Ouderkerk'. De datering is 1842-1868. Rechts is de Nieuwerkerkse 'overkant' te bewonderen (he-las een klein stukje). Over Tavenraat stond in HVC van voorjaar 2021 ook meer!

*J. Tavenraat: 'Ijssel bij Ouderkerk' (1842-1868)
met rechts ook een klein stukje Ver Hitland (Rijksmuseum)*

STEENFABRIEKEN VAN MIJNLIEFF

Den 16 april 1822.
Aan de Wed. Arie Mijnlieff, Fop Mijnlieff en J. Mijnlieff, te Nieuwerkerk op den Ijssel, een octrooi voor tien jaren, op de vervaardiging van Ijssel-mopsteenen van grooteren vorm dan de gewone.

Octrooi Ned. Staatscourant 8-7-1822

DE OUD+HEDEN 'UITERSTEN ROND HET POSTHUIS' VAN 4 MEI 2021...

...was primair Moordrechts, maar in een oude Moordse advertentie in een gedenkboekje uit 1947 van het Nutsdepartement Moordrecht-Gouderak staat: *'Een prachtige touwadvertentie van de gebroeders Van Adrichem meldde 'uit banen die reeds 150 jaar bestaan'.* Eén van die touwbanen werkt nu al jaren bij de HVN!

OVER DE PONTVEREN VAN KORTENOORD-SPREEUWENHOEK...

...is in oude kranten meer te vinden dan in het in de Oudheidkamer te koop gewéést zijnde boekje *'Spreeuwenhoek en Kortenoord'* van Elly van Gelderen (met voorin ook het HVN-vignet), gebaseerd op menselijke geheugens. *De Goudsche Courant* van 23 juli 1941 meldt onder Ouderkerk de opheffing van het autoveer, maar schrijft ook dat de familie De Bruin van het voet- en fietsveer het grote veer van de steenbakkersfamilie Mijnlief had óvergenomen en waarom. Het boekje zegt slechts op pag. 51: *'Nadat de Mijnliefpont gestopt was voer deze familie met een grotere pont voor auto's.'* Een andere aanvulling op het boekje is dat het voetgangerspontje in 1968 werd opgeheven.

VEENDERIJ WAS ER OOK BIJ HET RIJNSPOOR

Topografische kaart van kort voor de aanleg van de spoorlijn in 1855 en de laatste vervening

A. M. Mijnlieff,

Steenplaats Hitland, Nieuwerkerk a/d IJssel,
levert **IJSELSTEEN** per spoor tot
lage prijzen. Dagelijks te bekomen.

Vracht bij waggon van 12.500 stuks
f 1.35 per duizend, franco Hilversum.

Vracht bij scheepslading f 1.— per
duizend, franco Hilversum.

Gooi- en Eemlander, 1908

STEEKTURF.

Directe gelegenheid tot verzending per
Spoor, van diverse soorten van **STEEK-**
TURF, uit de Veenderij bij het Rijnspoor
te Nieuwerkerk a/d IJssel, van

(8921)

F. & G. M. MIJNLIEFF Az.

Nieuws van den Dag, 14 januari 1876

**GEVRAAGD: MAKERS VAN GOUDSE KLEIPIJPEN (deden we op Hitland
ook al op de 'publieksdag archeologie' op 26 juni 2021)**

De HVN heeft in de archeologische verzameling een grote collectie (wel honderden!) Goudse kleipijpen, waarvan, na over de ringvaart op de schaats naar Gouda gereden te zijn om zo'n pijp te kopen, vaak op de terugweg de koppen afbraken. De pijpen dragen diverse fabrikanten(letter)merken aan zijkant en hiel. Natuurlijk kwamen er in de patriottentijd ook veel politieke merken. Zo is er verder een GvD van ene Gerrit van Duuren uit Schoonhoven.... Met pijpmakersmerken zijn boeken genoeg, maar van uitzoeken kwam door HVN-vrijwilligers nog weinig en fotograferen ervan stagneert ook nog.... Wie wil dat aanpakken? Zijn er ook pijpenkoppen op Hitland gevonden? Gouda was trouwens een pijpenmakerscentrum bij uitstek!

UIT DE GOUDSCHE COURANT VAN 3 OKTOBER 1867...

...toen Nieuwerkerk aan den IJssel een een in Gouda wonende burgemeester had. Volgens de krant van 12 september brandden er 's morgens om 11 uur na een hooiberg met broei als oorzaak zes huizen af en waren een tiental gezinnen van 'have en dak' beroofd. De brandweer kreeg assistentie uit Zevenhuizen. De schade was vrij aanzienlijk, maar 'evenwel was het meeste tegen brandschade verzekerd'. Maar er was tegelijkertijd ook een cholera-epidemie... (Zie ook website van Streekarchief: www.samh.nl.)

Naar aanleiding der annonce, geplaatst in de Goudsche Courant van den 26^{en} September, biedt zich de Ondergeteekende volgaarne aan ter ontvangst en inzameling der giften, welke men mogt bestemmen tot leniging der rampen die de gemeente Nieuwerkerk a/d IJssel getroffen hebben.

Dankbaar zal melding van dezelve gemaakt worden in dit blad.

J. VAN LAKERVELD BLANKEN.
GOUDA, 27 Sept. 1867.

MENSCHENVRIENDEN!

Te midden der Cholera-ziekte in deze Gemeente, ontstond er op Donderdag 12 September jl. een hevige brand, waardoor vele huisgezinnen van have, goed en dak beroofd werden; niet alleen, maar ook lijdenden aan voornoemde ziekte moesten worden vervoerd naar veiliger plaatsen; 't valt niet moeilijk na te gaan, in welke droevige omstandigheden wij verkeerden en wij vragen bescheiden ons de behulpzame hand te bieden; een kleinigheid zal den ondergeteekenden welkom zijn, die zich bereid hebben verklaard tot ontvangst van gelden en kleedingstukken.

VAN LAKERVELD BLANKEN, *Burg.*

A. W. HOLSTEIJN, *Predikant.*

A. HOOGENDIJK, *H.z., Wethouder.*

F. MIJNLIEFF, *Az., Raadslid.*

C. IN 'T HOUT, *Diaken.*

K. VAN ERKEL, *Diaken.*

J. D. HOLSTEIJN, *Em. Predikant te Krimpen a/d IJssel.*

Nieuwerkerk a/d IJssel, 21 Sept. 1867.

STEMPEL VOOR 'HULPMEST' VAN LANDBOUWER D. VIS...

...EN ADRESLABEL VAN TRANSPORTBEDRIJF VAN DER ELST

RUNDVEE EN STATION

*Rundvee-expositie tegen 1970 achter oude station...
..en bijbehorende winnende servetringen uit de Oudheidkamer!*

*E. Blok uit Rotterdam had een locatie op Kortenoord
en C.M.C. N'kerk was de Coöperatieve Melk Centrale....*

GOOF PALSGRAAF EN 'DE WATERPLAS'

Willem Palsgraaf (in 1854 geboren in Stolwijk) ging boeren in de Boezem van de Zuidplaspolder nadat de molens daar waren vervangen. (Hij zou een overgrootvader worden van de HVN-secretaris, en zijn dochter Teuntje Elisabeth (1898-1992) zou diens oma worden.)

Ome Goof Palsgraaf (broer van oma Teuntje dus) woonde en boerde eerst in de Prins Alexanderpolder op de plek van het latere Capelse winkelcentrum De Luifel.

Daarna woonde hij tot zijn 102^e jaar in het huisje met de naam *De Waterplas*, schuin tegenover *Nooit Gedacht* aan de 's-Gravenweg. De wereld was klein. (Jan [1937], zoon van Rien van die Willem, volgde pa 'in de Boezem' op als boer met 30 koeien en 7 ha land; hij voer als laatste met een schouw met melkbussen over de ringvaart... en met drie koeien als die op stal moesten!)

'De Waterplas' voor aan de 's-Gravenweg, al jaren vervangen!

WEET U WAAR DIT PRECIJS IS AAN DE 'S-GRAVENWEG?

Iemand verwierf onderstaande foto vanuit het kantoniersgeslacht Van Wagingen van de 's-Gravenweg. In een recente 'Oud + heden' werd van zulke kantoniers een zandhok (in HVN-bezit) afgebeeld. (mail naar amdboer@xs4all.nl.)

Bestuur Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel

Voorzitter/objectfotografie

*Brord van Westing, Vecht 154, 2911 ES, tel. 0180-321363,
e-mail: vanwesting@hvnweb.nl*

secretaris/redacteur Nieuwsbrief en Nieuwsflits

*Adri den Boer, Verzetstraat 76, 2912 CV, tel. 0180-314870,
e-mail: info@hvnweb.nl*

penningmeester/beheerder website

*Piet Fokker, Margrietveld 14, tel. 0180-317245, e-mail: fokker@hvnweb.nl
Rekening NL89 RABO 0345 2942 03
t.n.v. Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel*

collectiebeheer

*Kor van der Glas, Prins Mauritsingel 19, tel. 0180-319372,
e-mail: k.vd.glas@hetnet.nl*

lid/educatie

Johan Knoester, Irisveld 4, tel. 0180-315896, e-mail: johanknoester1@ziggo.nl

Ereleden HVN

Maarten Molenaar (+) en Eefje Molenaar-van Rossum

Agenda en sleutel Oudheidkamer

Eefje Molenaar-van Rossum, 's-Gravenweg 6, tel. 0180-312228

Documentaire informatie Nieuwerkerkse geschiedenis

- Streekarchief Midden-Holland, Klein-Amerika 20 te Gouda, zie www.samh.nl

CONTRIBUTIE

Wie voor 2021 nog niet betaalde wordt verzocht om nu de contributie over te maken. De minimum-contributie voor leden is in 2013 vastgesteld op €17,50, en met een tweede gezinslid erbij is die €25. De minimum-donatie voor bedrijven is €50. Het bestuur verzoekt u om deze bijdrage over te maken op rekening NL89 RABO 0345 2942 03, onder vermelding van 'contributie 2020', waarvoor bij voorbaat dank! Opzeggen kon tot 1/1.

Voor de belastingen: de HVN is een Culturele ANBI! Wie minimaal vijf jaar lang een gift in geld wil doen kan het formulier 'Overeenkomst Periodieke Gift' downloaden van www.hvnweb.nl. Het ingevulde formulier kunt u opsturen naar de penningmeester en u ontvangt het ondertekend retour. Hij informeert ook over legateren.

De HVN wordt financieel gesteund door:

- gemeente Zuidplas (en komt met bijdragen en links voor op de gemeentelijke websites www.zuidplas.nl en www.beleefzuidplas.nl)

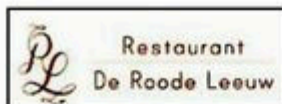
Bos Nieuwerkerk Schoorsteenbouw

Autobedrijf Van Reeuwijk

Makelaar Legendijk

Leefgoed De Olifant

Restaurant De Rode Leeuw (Capelle a/d IJssel)

Venrooy tandtechniek

Hoogerwaard Advies & onderhoud

Vormgeving en fotobewerking:

Mieke den Boer-Snoei

Oplage:

275